

Dětský domov a Školní jídelna, Solenice 42

262 33 Solenice 42

tel., fax: 318 694 322

e-mail : dd-solenice@volny.cz

web: www.dd-solenice.cz

IČ: 61904406

IZO: 600 027 961

Čj.: 0608/2022/DDSPB

B.1.6. (A_10)

Preventivní program DD

Plán pro školní rok 2022/2023

Základní údaje o zařízení

Název zařízení:

Dětský domov a Školní jídelna, Solenice 42
IČ: 61904406
DIČ: CZ61904406
Zřizovatel: Středočeský kraj

Kontakty:

adresa: Dětský domov a Školní jídelna, Solenice 42
262 33 Solenice
telefon, fax: 318 694 322
e-mail: dd-solenice@volny.cz
web: www.dd-solenice.cz

Ředitelka - statutární zástupce

Mgr. Olga Vernerová
mobil: 603 562 070
telefon: 318 694 322, linka 11

Charakteristika zařízení

Dětský domov je umístěn v obci Solenice již od roku 1967. Po rekonstrukci z roku 2002 budova splňuje současné nároky kladené na provoz dětských domovů. Děti vyrůstají v 5 samostatných bytech, kde mají vlastní pokoje, obývací pokoj, kuchyň, sociální zařízení, relaxační místnost, keramickou dílnu, pracovny.

Kolem budovy je zahrada, kde se nachází dětské hřiště, bazén a okrasné záhony.

Obec Solenice leží v krásné krajině středního Povltaví, což skýtá dětem klidné a zdravé prostředí k životu a dostatek prostoru ke sportovnímu vyžití a turistickým výletům.

Do dětského domova, jehož činnost vykonává Dětský domov a Školní jídelna, Solenice 42, lze přijmout 40 dětí pouze v souladu se zákonem č.109/2002 Sb. a č.89/2012 Sb., občanský zákoník.

Dětský domov nemá odloučené pracoviště.

Hodnocení preventivního programu DD za školní rok 2021/2022

Stanovené cíle Preventivního programu DD pro školní rok 2021/2022 se nám většinou dařilo naplňovat. Některé aktivity, které s dětmi pravidelně absolvujeme, byly opět omezeny nebo přerušeny pandemií Covid-19. Jak se situace zlepšovala, děti se postupně zapojily do zájmových kroužků ve školách a v obci. Zaměřili jsme se na posilování sebedůvěry, rozvoji pozitivního sociálního chování, rozvoji psychosociálních dovedností, zvládání zátěžových situací, vytváření etických norem chování, empatie, pomoc druhému, spolupráce, tolerance a vytváření postojů ke zdravému životnímu stylu. Tyto vlastnosti a postoje jsou důležité pro další rozvoj osobnosti dítěte a pro jeho plnohodnotné zapojení do společnosti po odchodu z institucionální výchovy. Dále jsme se věnovali prevenci užívání návykových látek, vycházíme z dřívější spolupráce s OS Magdaléna. Vedli jsme děti k bezpečnému užívání internetu. Volný čas jsme trávili především v přírodě. Posilovali jsme imunitu dětí a poznávali zajímavá místa v blízkém i vzdálenějším okolí. Nadále probíhaly projekty zaměřené na práci, bydlení a péči o vlastní domácnost v rámci finanční gramotnosti. Ve

spolupráci s Nadací Albert dětem, jsme zapojovali děti do samostatného vaření v rámci projektu Zdravý životní styl. Projekty Obchůdky s Albertem, Patron (Múzy dětem), New Job New Live, Začni správně (Yourchance), DofE (bronzová, stříbrná a zlatá úroveň), Hvězdy Dětem a Restart (NFVK) probíhaly jinou formou než před pandemií nebo byly přerušeny.

V uplynulém období jsme neřešili žádné projevy diskriminace, šikany a násilí. Několik starších dětí kouří, jiné návykové látky neužívaly.

Veškeré činnosti a aktivity zaměřené na předcházení vzniku nežádoucích jevů probíhaly v rámci výchovných činností po celý rok a podíleli se na nich všichni pedagogičtí pracovníci našeho zařízení.

V zájmu harmonického rozvoje osobnosti a osvojování si pozitivního sociálního chování a zdravého životního stylu zapojujeme děti do sportovních a kulturních akcí, dále do péče o dětský domov a zahradu, do aktivit mimo zařízení (kroužky ve školách, fotbal, Čiperušky, hra na kytaru a PPP), pokud to aktuální pandemická situace dovolovala. Starší děti byly vedeny k pracovnímu uplatnění formou brigád, bohužel se nedařilo je pro všechny zajistit. Spolupracujeme s organizací SVP Orlíček Přední Chlum, o.p.s., řetězcem hotelů Accor, i nadále spolupracujeme s Yourchance, o.p.s. Praha, která realizuje projekt Začni správně. Pokračujeme v projektu Mezinárodní ceny vévody z Edinburghu (DofE), ve kterém zapojené děti dosáhly zlaté úrovně. Díky NFT Maxové děti mohly rozvíjet své dovednosti (získání řidičských průkazů, podpora ve studiu apod.) Vše ale bylo omezeno díky proticovidovým opatřením.

Uskutečněné aktivity dětí mimo běžný výchovný program ve školním roce 2021/2022

Září - Prosinec

- vaření
- PPP
- fotbal TJ Dolní Hbity
- Čiperušky
- hra na kytaru
- Flag Football
- Expedice DofE Jáchymov – Nové Město
- akce hejtmanky Mirákulum
- finanční gramotnost
- muzikoterapie
- arteterapie
- finanční gramotnost
- Štědrý den, vánoční tradice, oslava konce roku

Leden - Červen

- vaření
- fotbal TJ Dolní Hbity
- Čiperušky
- hra na kytaru
- PPP
- bazén Příbram
- kino Příbram
- divadlo Semafor Praha

- divadlo Příbram
- DD Cup Memoriál Lucie Hanušové
- Den otevřených dveří posádky 13. dělostřeleckého pluku Jince
- areál Nový rybník – sportovní aktivity
- focení pro kalendář Srdcovka 2023 pro Hvězdy dětem
- akce hejtmanky Skanzen Vysoký Chlumec
- finanční gramotnost
- arteterapie
- muzikoterapie

Červenec – Srpen

- LT – Loužek, Po stopách Jokera, Můj první tábor – Tlapková patrola, Ztracený svět, Záhady s.r.o., Byl jednou jeden život, Avatar, Výtvarný, Fotbal camp
- ozdravné a turistické pobyty – Třeboň, Jáchymov, Rohanov, Špičák, Horní Lánov
- letní aktivity
- koupání
- brigády starších dětí

Smysluplné vyplňování volného času svěřených dětí je naší dlouhodobou prioritou.

Cílem všech těchto aktivit je, aby si děti dokázaly vybrat, jak chtějí prožívat svůj život. Zda v zajetí závislosti nebo svobodně.

Pedagogičtí pracovníci se v uplynulém období dále vzdělávali a rozšiřovali si své vědomosti v oblasti preventivní práce s dětmi a vycházeli ze ŠVP 2019 – 2024 č.j.1531/2018/DDSPB z 28. 12. 2018 a Ročního plánu výchovně-vzdělávací činnosti pro školní rok 2021/2022. Při práci využívali odbornou literaturu, dostupné informace z internetu, metodické materiály a pomůcky.

Odborných seminářů v rámci DVPP se v době pandemie pedagogičtí pracovníci účastnili zpravidla on-line.

Dle aktuálních potřeb probíhala spolupráce s dalšími organizacemi:

- zařízení pro výkon ÚV, ANV, FICE, PPP, DÚ, SPC
- pediatr, pedopsychiatr, klinický psycholog a další odborníci
- OSPOD, MPSV
- PČR, státní zastupitelství a soudy.

Evaluační PP DD pro školní rok 2021/2022 je součástí Preventivního programu DD na školní rok 2022/2023.

Aktuální stav

V současné době je do dětských domovů umisťováno stále více dětí s výchovnými problémy, zkušenostmi s drogou, záškoláctvím nebo drobnými krádežemi. Děti pocházející z nepodnětného a nevyhovujícího prostředí, nejsou často ochotny přistoupit na změnu životního stylu, své rodinné prostředí brání za každou cenu, vzdělání pro ně není prioritou, jsou zaměřeny spíše materiálně. Proto je hlavním cílem poskytnout jim co nejvíce vhodných aktivit a podnětů k zamezení prohlubování nebo rozšíření rizikového chování.

Rizikovým chováním se rozumí takové chování jedince, které vybočuje od standardního chování a vede k porušování eventuálně k nedodržování společenských norem, zákonů a

předpisů. V případě výskytu rizikového chování nejsou dodržovány etické hodnoty jednání a chování. Konečným důsledkem může být poškození zdraví jedince.

Preventivní program DD

Dokument Dětského domova a Školní jídelny, Solenice 42 je zaměřený zejména na výchovu dětí a mládeže ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a emočně sociální rozvoj, rozvoj jejich sociálně komunikativních dovedností a posilování pozitivního přístupu ke vzdělávání. Je založen na podpoře vlastní aktivity dětí a mládeže, pestrosti forem preventivní práce s dětmi, zapojení všech pedagogických pracovníků a spolupráci se zákonnými zástupci nezletilých dětí a pracovníky OSPOD.

Je určen dětem, mládeži a pedagogickým pracovníkům našeho domova a ve svém důsledku má vést ke zkvalitnění sociálního klimatu s minimálním výskytem rizikového chování v zařízení i mimo něj.

Cílové skupiny PP DD

Děti a mládež :	MŠ (1-6let)	- 4
	ZŠ (7-10let)	- 12
	ZŠ (11-14let)	- 10
	OU, SŠ (15-19let)	- 8
Pedagogičtí pracovníci :	vychovatelé	- 12
	asistenti pedagoga	- 6
	speciální pedagog	- 1
	psycholog	- 1

Zásady PP DD

V DD se poslední 3 roky věnujeme nejenom primární prevenci rizikového chování jako je užívání návykových látek, záškoláctví, šikana a kyberšikana, rasismus a xenofobie, kriminalita a delikvence, rizikové sporty, poruchy příjmu potravy, sebepoškozování a sexuální rizikové chování, ale především problému s kouřením. Prevenci kouření se věnujeme v rámci všech výchovných činností formou rozhovorů, naučných spotů apod. Základním principem strategie prevence rizikového chování u dětí a mládeže ve školství je jejich výchova ke zdravému životnímu stylu a k osvojení pozitivního sociálního chování.

Cíl PP DD

- Zvýšení odolnosti dětí a mládeže vůči rizikovému chování, snížení rizika vlivů, které narušují zdravý osobnostní a sociální vývoj mládeže.
- Vedení ke správným postojům vůči zátěžím a problémům.
- Prohlubovat odpovědnost za vlastní chování, jednání a způsob života v míře přiměřené jejich věku.
- Nácvik sociálních dovedností (sebezpoznávání, vzájemné poznávání, uvědomování si vlastních pocitů, schopnost empatie, řešení konfliktů).
- Psychické a fyzické otužování (posilování sebevědomí, překonávání překážek, nácvik odmítacích schopností).
- Vedení k vytváření správného, respektive kvalitního hodnotového žebříčku (dokázat rozlišit dobré a špatné).
- Přípravovat děti a mládež z dětského domova k samostatnosti pro život po odchodu z ústavní výchovy.
- Prohlubovat a rozšiřovat vědomosti pedagogických pracovníků v oblasti rizikového

chování mládeže.

- Pokračovat ve zkvalitňování výchovného působení především na skupinu dospívajících.

Realizace PP DD

- Cíle a úkoly MPP jsou realizovány v průběhu celého roku v rámci výchovně-vzdělávací činnosti.
- Zařazování informací a diskusí ohledně rizikového chování do všech výchovných činností v průběhu celého roku.
- Organizace volnočasových aktivit v rámci prevence rizikového chování – sportovní a kulturní činnosti, ozdravné pobyty, lyžařské výcviky, poznávací exkurze, společenské akce, účast v zájmových kroužcích.
- Zapojování dětí do programů a projektů týkajících se prevence rizikového chování či podpory zdravého (fyzického a psychického) vývoje dětí

- SVP Orlíček Přední Chlum
- Nadace Albert dětem
- SPC Příbram
- PPP Příbram
- Hotely Accor
- Yourchance, o.p.s. Praha
- DofE
- NF Terezy Maxové

- Důsledné prosazování některých záporných opatření (zejména za zákaz kouření, konzumace alkoholických nápojů a užívání a přechovávání návykových a psychotropních látek, a to nejen v prostorách dětského domova), v souladu s platnou legislativou. V souvislosti s tím kontrola dodržování zákona včetně plnění oznamovací povinnosti.

Úkoly PP DD

Děti 3-6 let

- Podněcovat a utvářet optimistický a aktivní citový postoj dítěte k životu, lidem.
- Pěstovat vyrovnaný a zdravý sebecit dítěte.
- Vést k osvojování pravidel společenského chování a jejich uplatňování ve styku s dospělými a dětmi.
- Utvářet hygienické návyky, vést děti k ochraně zdraví.
- Utvářet návyky správného držení těla a správné chůze, zdokonalovat nervovou svalovou koordinaci, odstraňovat zlozvyky.
- Učit děti dodržovat zásady správné životosprávy a denního režimu.
- Pěstovat správnou řeč s jasnou výslovností, odstraňovat vady řeči.
- Vést k pořádku, čistotě a sebeobsluze.
- Učit děti hodnotit chování vlastní i ostatních.
- Umět vyjádřit vlastní názor.
- Vést děti k pravidelné pohybové aktivitě především na čerstvém vzduchu.

ZŠ 6-11 let

- Seznamovat děti se základními pracovními postupy při přípravě na vyučování, se zásadami hygieny duševní práce.
- Rozvíjet a obohacovat slovní zásobu, zdokonalovat řečový projev.
- Rozvíjet a upevňovat vědomosti, dovednosti a návyky získané ve škole, sebevzdělávání.
- Odstraňovat mezery ve vědomostech, dovednostech a návycích dětí.
- Motivovat a rozvíjet zájmy dětí.

- Rozvíjet citlivost k mravním hodnotám, schopnost citem rozpoznávat dobro a zlo, spravedlnost a nespravedlnost, lež a pravdu.
- Usměrnovat činitele vyvolávající nežádoucí citové stavy – zlomyslnost, lstivost, agresivita.
- Vést k ovládnutí a kultivaci citových projevů, potlačovat záporné city jako je strach, závist.
- Učit děti překonávat překážky a obtíže.
- Vést k vytrvalosti, rozhodnosti a sebeovládání.
- Učit děti chápat své postavení ve společnosti, osvojovat si společenské role.
- Učit se podřizovat zájmům většiny, ale i umění prosadit svůj názor.
- Pěstovat základní pohybové dovednosti a schopnosti.
- Seznamovat děti se škodlivostí návykových látek – tabák, alkohol, drogy a jejich odmítnutí.
- Učit děti co je šikana, jak se jí bránit, kam se obrátit.

ZŠ 11-15 let

- Rozvíjet a upevňovat vědomosti, dovednosti a návyky získané ve škole, sebevzdělávání.
- Vést k osvojování návyků systematické duševní práce při přípravě na vyučování.
- Důsledné poučování o pohlavních otázkách, o problémech partnerství, plánovaném rodičovství, způsobech antikoncepce, pohlavních nemocech.
- Učit děti sledovat vytčený cíl a započatý úkol.
- Vést k samostatnému a iniciativnímu přístupu k plnění úkolů a řešení situací.
- Učit rozlišovat pravé přátelství od povrchních vztahů.
- Vést děti k odpovědnosti za své chování a respektování pravidel společenského soužití.
- Učit děti chápat význam právních norem.
- Utvářet charakterové vlastnosti jako je čestnost, pravdomluvnost, poctivost, statečnost, optimismus, spravedlnost, zásadovost, kritičnost, vytrvalost, samostatnost, aktivnost.
- Vést děti k účtě ke státním symbolům.
- Vést děti ke sledování tisku, rozhlasu a televize, rozvíjet jejich zájem o události doma i v zahraničí.
- Pěstovat vědomí o rovnosti národů, ras a etnik.
- Vliv užívání škodlivých látek na lidský organismus.
- Prohlubovat vědomosti v oblasti trestní odpovědnosti – šikana, držení a distribuce návykových látek, pohlavní zneužívání.

OU, SOU, SOŠ, VOŠ 15-19-26 let

- Poznávat osobnostní zvláštnosti, charakteristické rysy, předpoklady, možnosti a omezení každého jedince.
- Uvědomovat si sebe sama i jiné lidi.
- Uvědomovat si vztah k sobě samému a ostatním.
- Pochopit význam sebepoznání, znalost vlastních silných a slabých stránek.
- Posilovat sebedůvěru, rozvoj osobnosti.
- Stanovit si žebříček hodnot, vlastností, zájmů.
- Učit se komunikaci.
- Učit se základům etikety.
- Učit se chování v zaměstnání, techniku administrativy, telefonování.
- Učit se plánovat své životní kroky.
- Učit se orientovat v dostupných informacích.
- Učit se nést zodpovědnost za vlastní rozhodnutí.
- Nácvik praktických dovedností – hledat zaměstnání např. prostřednictvím internetu, umět vyplnit tiskopisy, psát životopis, znalost základních pracovních předpisů např. pracovní smlouva, platový výměr, náplň práce, nájemní smlouva, sestavování domácího rozpočtu, účty.

- Učit se spravovat své finance (čím a jak platit, řešit příjmy a výdaje, proč a jak spořit, exekuce, pojištění).
- Tlumení návyku kouření – vhodnější trávení volného času mimo zařízení.
- Následky závislostí – fyzické, psychické, rozpad vztahu, vyčlenění ze společnosti, protiprávní jednání – vězení.
- Ochrana před nechtěným početím, vhodná volba partnera.
- Sexuální život po 15. roce věku, trestní odpovědnost.

Pedagogičtí pracovníci

- Soustavně prohlubovat a rozšiřovat vědomosti v oblasti rizikového chování.
- Překonávat výchovné obtíže, vhodně motivovat činnosti dětí.
- Udržovat vysokou úroveň vyjadřovacích schopností, pracovní morálky, odbornosti.
- Aktivně se podílet na chodu našeho zařízení.
- Účastnit se odborných seminářů v rámci DVPP dle aktuální nabídky.
- Pečovat o vzhled vlastní osoby, estetiku pracoviště.
- Svým chováním a jednáním vhodně působit na svěřené děti, být jim přirozenou autoritou i přítelem.

Aktivity pro děti mimo běžný výchovný program plánované pro školní rok 2022/2023

Podzim :	Fotbal, PPP Vaření v bytech Čiperušky, Sokol, hra na kytaru Muzikoterapie, arteterapie Začni správně Akce hejtmanky Mirákulum DD Cup Prevence proti nehodám Expedice DofE (České Švýcarsko) Finanční gramotnost Brigády Akce sponzorů Sportovní akce
Zima:	Akce hejtmanky Mikulášská nadílka Vystoupení pro Halex Zahájení Adventu Výlet do Nepomuku s Mrázkem Fotbal, PPP Zimní sporty Návštěvy kina Muzikoterapie, arteterapie Finanční gramotnost Čiperušky, Sokol, hra na kytaru Karneval Vaření v bytech Začni správně DofE Příprava na nejmilejší koncert
Jaro :	Nejmilejší koncert Kulturní akce Fotbal, PPP

Čiperušky, Sokol, hra na kytaru
 Začni správně
 DofE
 Brigády
 Muzikoterapie, arteterapie
 Velikonoční bazárky
 Vaření v bytech
 Sportovní den DD Středních Čech a Prahy
 Sportovní hry ČR
 Memoriál L. Hanušové DD Dolní Počernice
 Nejmilejší koncert – celorepublikové kolo
 Finanční gramotnost
 Dětský den
 Léto : Fotbal, PPP
 Začni správně
 DofE
 Brigády
 Pobytu na letních táborech s různým zaměřením dle věku a schopností dětí
 Ozdravné pobyty dětí
 Letní sporty

Personální zajištění

Vychovatelé	- soustavně
Vychovatel - metodik prevence	- soustavně
Psycholog	- dle potřeby
Sociální pracovník	- dle potřeby
Asistenti pedagoga	- soustavně
Sociální pedagog - etoped	- dle potřeby

Spolupráce s rodiči a dalšími organizacemi

- Spolupráce s rodiči probíhá osobním kontaktem při jejich návštěvách v zařízení – dle návštěvního řádu, který je součástí Vnitřního řádu DD, telefonicky, návštěvami v rodinách, písemně. Jsou s nimi projednávána opatření zásadního významu. V případě, že se zákonní zástupci zdržují na neznámém místě, jsou děti zastupovány buď opatrovníkem, poručníkem (ředitelka DD či sociální pracovnice) nebo jednorázově rozhodne místně příslušný soud. Pokud nastane nenadálá situace (např. zdravotní problém), jsou rodiče informováni bezprostředně po vyřešení problému.
- Spolupráce s pediatrem v Oblastní nemocnici v Příbrami (děti do 14 let) a s praktickou lékařkou v Solenicích (děti od 14 let).
- V zařízení pracuje psycholog na snížený úvazek
- Spolupráce s pedagogickými pracovníky jednotlivých škol, které děti navštěvují.
- Spolupráce s Pedagogicko-psychologickou poradnou Stř. kraje, SPC, odbornými lékaři v regionu a v Praze (pediatr, psychiatr, neurolog, foniatr, logoped).
- Spolupráce s ostatními zařízeními pro výkon ÚV.
- Spolupráce s OSPOD, soudy, Policií ČR, úřady práce, státním zástupcem.
- Spolupráce s MŠMT, MPSV, MVS, ANV.
- V rámci integrace dětí do společnosti pokračujeme v udržování pravidelných kontaktů s osobnostmi našeho kulturního a společenského života, občanskými sdruženími, okresní hospodářskou komorou, dětskými organizacemi, firmami, podnikateli, neziskovými organizacemi.

Metodické a další materiály a pomůcky

- knihy
- časopisy
- odborná literatura
- výchovné programy (web)

Prevence a řešení šikany

Charakteristika šikany

Šikana je agresivní chování ze strany žáka/ů vůči žákovi nebo skupině žáků či učiteli, které se v čase opakuje (nikoli nutně) a je založeno na vědomé, záměrné, úmyslné a obvykle skryté snaze ublížit fyzicky, emocionálně, sociálně a/nebo v případě šikany učitele také profesionálně. Šikana je dále charakteristická nepoměrem sil, bezmocností oběti, nepříjemností útoku pro oběť a samoučelností agrese.

Podoby šikany

- Přímá šikana může mít podobu fyzickou (např. bití, plivání, tahání za vlasy), verbální (např. vulgární nadávky, zraňující komentáře k rase, národnosti, etnicitě, náboženství nebo sexualitě, výhrůžky, násilné a manipulativní příkazy); nebo neverbální (např. urážlivá gesta a zvuky, zírání, používání zstrašujících nebo výhrůžných výrazů ve tváři, nebo v řeči těla, ničení/schovávání/kradení věcí nebo učebních pomůcek).
- Nepřímá šikana má za cíl způsobit emocionální a psychologické utrpení a poškodit sociální status oběti. Tato šikana je vykonávána způsobem, kdy útočník působí bolest tak, aby to vypadalo, že žádný takový záměr ve skutečnosti nemá. Hlavní agresor k útoku často využívá prostředníka, neútočí přímo. Nepřímá šikana je většinou nefyzická, nicméně v některých případech může být také třetí strana manipulována do situace, kdy má zapříčinit fyzické ublížení. Nefyzické formy nepřímé šikany pak mohou zahrnovat záměrnou ignoraci nebo izolování žáka nebo učitele rozšiřování zákeřných pomluv a lží, neoprávněná nařčení ze sexuálního obtěžování nebo nespravedlivého hodnocení (u učitele), ničení pověsti a reputace, ponižování před ostatními žáky i pedagogy, nepříjemné sexuální provokace.
- Jednou z nejčastějších forem šikany je také elektronická šikana, tj. **kyberšikana**, která může mít podobu např. zakládání falešných profilů na jméno žáka či učitele s dehonestujícím obsahem, prezentace ponižujících videí na portálech, jako je youtube.com, spoluzaci.cz nebo facebook.com apod., prezentace zraňujících komentářů na webu, rozesílání vulgárních nebo výhrůžných koláží s tváří žáka nebo učitele či příslušníků jeho rodiny, výhrůžné SMS nebo e-maily apod. Oproti šikaně tváří v tvář má kyberšikana ze své podstaty mnohem větší dosah, čímž ještě více zhoršuje prožívání oběti. Pokud je oběť šikanována ve třídě, svědky pomluv, nadávek, posmívání a ztrapňování je max. několik desítek lidí. V prostředí internetu může být

svědkem (ale i útočníkem) stejného chování i několik desítek tisíc lidí. Kyberšikana bývá u dětí školního věku často doplňkem klasické přímé a nepřímé šikany. Je tedy důležité při řešení prověřit případné souvislosti s klasickou šikanou. Tedy pokud probíhá klasická šikana (např. nadávky, ponižování), je nutné zjistit situaci oběti v kyberprostoru (mobil, profil, chat apod.) a naopak. Škola by se kyberšikanou měla zabývat vždy, když se o ní dozví. Základním úkolem musí být zmapování konkrétního případu, které škole pomůže rozhodnout se pro správný postup řešení.

Stadia šikanování

První stádium: Zrod ostrakismu

Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen skupiny necítí dobře. Je neoblíben a není uznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, spřádají proti němu intriky, dělají na jeho účet „drobné“ legrácky apod. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje.

Druhé stádium: Fyzická agrese a přitvrzování manipulace

V zátěžových situacích (což může být i školou vytvářené konkurenční prostředí), kdy ve skupině stoupá napětí, začnou ostrakizovaní žáci sloužit jako hromosvod. Spolužáci si na nich odreagovávají nepříjemné pocity, například z očekávané těžké písemné práce, z konfliktu s učitelem nebo prostě jen z toho, že chození do školy je obtěžuje. Manipulace se přitvrzuje a objevuje se zprvu ponejvíce subtilní fyzická agrese. Stupňování agrese může být dáno také neřešením předchozí situace.

Třetí stádium (klíčový moment): Vytvoření jádra

Vytváří se skupina agresorů, úderné jádro. Tito širitelé „viru“ začnou spolupracovat a systematicky, nikoliv již pouze náhodně, šikanovat nejvhodnější oběti. V počátku se stávají jejich oběťmi ti, kteří jsou už osvědčeným objektem ostrakizování. Třída ví, o koho jde. Jde o žáky, kteří jsou v hierarchii nejnižší, tedy ti „slabí“. Většinou platí mezi ostatními žáky názor - „raději on, než já“.

Čtvrté stádium: Většina přijímá normy

Normy agresorů jsou přijaty většinou a stanou se nepsaným zákonem. V této době získává neformální tlak ke konformitě novou dynamiku a málokdo se mu dokáže postavit. Platí „Buď jsi s námi, nebo proti nám.“ U členů „virem“ přemožené skupiny dochází k vytvoření jakési alternativní identity, která je zcela poplatná vůdcům. I mírní a ukáznění žáci se začnou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka a prožívají při tom uspokojení.

Páté stádium: Totalita neboli dokonalá šikana

Násilí jako normu přijímají všichni členové třídy. Šikanování se stává skupinovým programem. Obrazně řečeno nastává éra „vykořisťování“. Žáci jsou rozděleni na dvě sorty lidí, které pro přehlednost můžeme označit jako „otrokáře“ a „otroky“. Jedni mají všechna práva, ti druzí nemají práva žádná. Ve čtvrtém a pátém stadiu hrozí reálné riziko prorůstání parastruktury šikany do oficiální školní struktury. Stává se to v případě, kdy iniciátor šikanování je sociometrickou hvězdou. Je žákem s výborným prospěchem, má kultivované chování a ochotně pomáhá pedagogovi plnit jeho úkoly.

Zvláštnosti u psychických šikan

U psychických šikan zůstává princip stadií nezměněn. Nicméně jejich podoba je jiná. V popředí je nepřímá a přímá verbální agrese čili psychické násilí. Často se zraňuje „jen“ slovem a izolací. Rozdíl je pouze v tom, že se nestupňuje násilí fyzické, ale psychické. Krutost psychického násilí si však v ničem nezadá s nejbrutálnější fyzickou agresí.

Postupy pro vyšetření a řešení šikany

První pomoc při počáteční šikaně:

1. odhad závažnosti a formy šikany;
2. rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili, a s oběťmi;
3. nalezení vhodných svědků;
4. individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků a konfrontace oběti s agresory);
5. ochrana oběti;
6. předběžné vyhodnocení a volba ze dvou typů rozhovoru:
 - a) rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření);
 - b) rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku);
7. realizace vhodné metody;

- a) metoda usmíření;
- b) metoda vnějšího nátlaku (výchovný pohovor nebo výchovná komise s agresorem a jeho rodiči);
- 8. třídní hodina:
 - a) efekt metody usmíření;
 - b) oznámení potrestání agresorů;
- 9. rozhovor s rodiči oběti;
- 10. třídní schůzka;
- 11. práce s celou třídou.

Krizový scénář pro výbuch skupinového násilí při pokročilé šikaně:

A. První (alarmující) kroky pomoci

- 1. zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany;
- 2. bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí

B. Příprava podmínek pro vyšetřování

- 3. zalarmování pedagogů na poschodí a informování vedení školy;
- 4. zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi;
- 5. pokračující pomoc oběti (přivolání lékaře);
- 6. oznámení na policii, paralelně – navázání kontaktu se specialistou na šikanování, informace rodičům

C. Vyšetřování

- 7. rozhovor s obětí a informátory;
- 8. nalezení nejslabších článků, nespolupracujících svědků;
- 9. individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky;
- 10. rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory, není vhodné konfrontovat agresora (agresory) s obětí (oběťmi)

D. Náprava

- 11. metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny.

Odpovědnost zařízení

V souladu s ustanovením § 29 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů, jsou školská zařízení povinna zajišťovat bezpečnost a ochranu dětí v průběhu všech aktivit a současně vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku rizikového chování. Z tohoto důvodu musí pedagogický pracovník šikanování mezi žáky předcházet, jeho projevy neprodleně řešit a každé jeho oběti poskytnout okamžitou pomoc

Škola (školské zařízení) má ohlašovací povinnost při výskytu šikany v následujících případech:

- Dojde-li k šikaně v průběhu vyučování, s ním souvisejících činností anebo poskytování školských služeb, má škola povinnost tuto skutečnost oznámit zákonnému zástupci jak žáka, který byl útočníkem, tak žáka, který byl obětí. Tato povinnost vyplývá ze školského zákona (§ 21 odst. 2 školského zákona).
- Škola ohlašuje orgánu sociálně-právní ochrany dětí takové skutečnosti, které nasvědčují tomu, že dítě je v ohrožení buď proto, že ho ohrožuje někdo jiný, nebo proto, že se ohrožuje svým chováním samo (viz § 6, 7 a 10 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů); v případě šikany se jedná o všechny případy, které škola oznámila policejnímu orgánu nebo státnímu zástupci a dále případy, které výše uvedeným nebyly oznámeny i přesto, že se stalo něco závažného, protože nebyl zákonný důvod. Jedním z nástrojů, kterými může OSPOD řešit situaci ohroženého dítěte, je realizace případové konference, jejíž pravidla jsou vymezena v zákoně o sociálně právní ochraně dětí

a návazných metodických dokumentech. Zástupce školy na ni může, ale nemusí být přizván; výběr přizvaných osob je plně v kompetenci sociálního pracovníka. Pokud je zástupce školy na konferenci účasten, pak je ze zákona vázán zachováváním mlčenlivosti (dle § 57 odst. 2 zákona o sociálně-právní ochraně dětí). Informace, které se na konferenci dozví, jím nesmí být nikam přeneseny, ani do prostoru školy. Z důvodu zákonného ošetření mlčenlivosti mohou být také někteří účastníci vyloučeni z některé části případové konference.

• Dojde-li v souvislosti se šikanou k jednání, které by mohlo naplňovat znaky přestupku nebo trestného činu, obrací se škola na Policii ČR. Trestní oznámení je možné podat také na státní zastupitelství. Tuto skutečnost oznámí ředitel školy nebo jiná pověřená osoba jakoukoliv formou (písemně, telefonicky, osobně) na Policii ČR, v ideálním případě přímo specialistovi na problematiku mládeže Služby kriminální policie a vyšetřování, jinak na nejbližším obvodním oddělení Policie ČR. V takovém případě vystupuje tato osoba jako oznamovatel a má právo na vyrozměnění do jednoho měsíce od podání oznámení. Oznámení může podat také zákonný zástupce dítěte. Čl. 10 c.

Prevence šikanování

Základem prevence šikanování a násilí je podpora pozitivních vzájemných vztahů mezi dětmi a mezi dětmi a pedagogy. Školská zařízení při efektivní realizaci prevence šikanování usilují o vytváření bezpečného prostředí, a za tímto účelem

- podporují solidaritu a toleranci
- podporují vědomí sounáležitosti
- posilují a vytváří podmínky pro zapojení všech dětí do aktivit skupin a zařízení
- uplatňují spolupráci mezi dětmi a rozvíjí jejich vzájemný respekt
- rozvíjí jednání v souladu s právními normami a s důrazem na právní odpovědnost jedince.

Pedagogičtí pracovníci vedou důsledně a systematicky děti k osvojování norem mezilidských vztahů založených na demokratických principech, respektující identitu a individualitu dítěte. Pomáhají rozvíjet pozitivní mezilidské vztahy a úctu k životu druhého člověka.

Výchovná opatření

Dále pracovat s agresorem (jeho náhled na své chování, motivy). V případě potřeby mu zprostředkovat péči PPP, SVP nebo jiných odborníků.

Pro potrestání agresorů užít výchovná opatření dle Vnitřního řádu.

Dojde-li k závažnějšímu případu šikanování nebo při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu, zařízení oznámí tuto skutečnost Policii ČR.

Legislativa

- Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č. j. MŠMT – 21149/2016)
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních (č. j. MŠMT - 21291/2010-28)
- Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané (Č. j.: 25 884/2003-24)
- Metodický pokyn MŠMT k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance (Č. j.: 14 423/99-22)
- Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném

vzdělávání (Školský zákon), v platném znění

- Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, v platném znění
- Zákon č. 106/2011, kterým se mění zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, v platném znění
- Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými látkami, v platném znění
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů
- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019-2021 (Usnesení Vlády ČR ze dne 18. 3. 2019, č. 190)

Závěr

Tento Preventivní program DD čj. 0608/2022/DDSPB vychází ze ŠVP DD čj. 1531/2018/DDSPB, Vnitřního řádu DD a je součástí Ročního plánu výchovně-vzdělávací činnosti DD čj. 0578/2022/DDSPB.

vypracovala:

Bc. Petra Sentenská - vychovatel - preventista

Dětský domov a Školní jídelna,
Solenice 42
262 33 SOLENICE 42
tel./fax: 318 694 322, IČ: 61904400
e-mail: dd-solenice@volny.cz
č.ú. 1433211/0100, KÚ Příbram

Mgr. Olga Vernerová
ředitelka dětského domova

listopad '2022

Krizový plán

Konzumace alkoholu v zařízení

- 1) V případě, kdy je dítě přistiženo při konzumaci alkoholu v prostorách zařízení nebo v rámci akcí zařízením pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
- 2) Alkohol je třeba odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
- 3) O události ihned informuje ředitelku zařízení.
- 4) Podle závažnosti momentálního stavu dítěte, případně dalších okolností pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.
- 5) V případě, kdy je dítě pod vlivem alkoholu do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí zařízení nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.
- 6) Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, pedagogický pracovník o události sepiše stručný záznam do Deníku DD
- 7) Z konzumace alkoholu v zařízení je třeba vyvodit sankce stanovené Vnitřním řádem. Za nebezpečné a protiprávní jednání je rovněž považováno navádění k užívání alkoholických nápojů.
- 8) Dle zákona č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými látkami, v platném znění (dále jen z. 65/2017 dle §21, odst. 1 a 2) v případě podezření na intoxikaci může pedagogický pracovník požádat o provedení orientačního testu na přítomnost alkoholu. Pokud je výsledek testu pozitivní, postupuje pedagogický pracovník obdobným postupem jak uvedeno v bodě 3,4,5,6.
- 9) Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu dítěte pod vlivem alkoholu do zařízení.

Nález alkoholu v zařízení

- 1) V případě, kdy pracovníci zařízení naleznou alkohol v prostorách zařízení, postupují takto:
 - Tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury.
 - O nález ihned uvědomí ředitelku zařízení.
 - Nalezenou tekutinu uloží u ředitelky zařízení nebo do trezoru pro případ usvědčujícího důkazu.
 - Zpracují stručný záznam o události.
- 2) V případě, kdy pracovníci zařízení zadrží alkohol u některého dítěte, postupují takto:
 - Zabavenou tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
 - O záznamu ihned uvědomí ředitelku zařízení. O nález sepiší stručný záznam do Deníku DD. Zápisu a rozhovoru je přítomna ředitelka zařízení nebo jí pověřený pedagogický pracovník.

Konzumace OPL v zařízení

- 1) V případě, kdy je dítě přistiženo při konzumaci OPL v prostorách zařízení nebo v rámci akcí zařízením pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
- 2) Návykovou látku je třeba odebrat a zajistit ji, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
- 3) O události ihned informuje ředitelku zařízení.
- 4) Podle závažnosti momentálního stavu dítěte, případně dalších okolností pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.

- 5) V případě, kdy je dítě pod vlivem OPL do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí zařízení nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.
- 6) Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, pedagogický pracovník o události sepiše stručný záznam do Deníku DD.
- 7) Z konzumace OPL je třeba vyvodit výchovná opatření stanovené Vnitřním řádem. Nicméně je nutné rozlišovat distributora od uživatele. Uživatel je nebezpečný pouze sobě, distributor všem. Distribuce je trestným činem, užívání OPL je porušením Vnitřního řádu.
- 8) Navádění jiných k užívání návykových látek je považováno rovněž za nebezpečné a protiprávní jednání.
- 9) Dle z. 65/2017, §21, odst. 1 a 2 v případě podezření na intoxikaci může pedagogický pracovník požádat o provedení orientačního testu na přítomnost OPL. Pokud je výsledek testu pozitivní, postupuje pedagogický pracovník obdobným postupem, jako je uvedeno v bodě 3,4,5,6.
- 10) Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu dítěte pod vlivem OPL do zařízení.

Nález OPL v zařízení

- 1) V případě, kdy pracovníci zařízení naleznou v prostorách zařízení látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:
 - Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
 - O nález ihned uvědomí ředitelku zařízení.
 - Za přítomnosti dalšího pracovníka zařízení vloží látku do obálky, napíše datum, čas a místo nálezů. Obálku přelepí, opatří svým podpisem a uschovají ji do trezoru.
 - O nález vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.
- 2) V případě, kdy pracovníci zařízení zadrží u některého dítěte látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:
 - Zabavenou látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
 - O nález ihned uvědomí ředitelku zařízení.
 - O nález sepiše stručný záznam do Deníku DD, označí datum, místo, čas nálezů a jméno dítěte. Zápisu a rozhovoru je přítomna ředitelka zařízení nebo jí pověřený pedagogický pracovník.
 - O nález vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.
 - V případě, že je látka nalezena u dítěte, které se jí intoxikovalo, předají látku zajištěnou výše uvedeným postupem, přivolanému lékaři. Může to usnadnit léčbu, neboť u řady jedů jsou známy protijedy. Další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR.
- 3) V případě, kdy pracovníci zařízení mají podezření, že některé z dětí má nějakou OPL u sebe, postupují takto:
 - Vyrozumí ředitelku zařízení.
 - Jedná se o podezření ze spáchání trestného činu nebo přestupku, a proto řešení této situace spadá do kompetence Policie ČR.
 - Bezodkladně vyrozumí Policii ČR, zkonstatují s ní další postup.
 - Dítě izolují od ostatních a do příjezdu Policie ČR je nutné mít ho pod dohledem. V žádném případě neprovádějí osobní prohlídku nebo prohlídku jeho věcí.

Konzumace tabákových výrobků v zařízení

- 1) V případě, kdy je dítě přistiženo při konzumaci tabákových výrobků v prostorách zařízení nebo v rámci akcí zařízením pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
- 2) Tabákový výrobek je třeba odebrat a zajistit, aby nemohlo v konzumaci pokračovat.

- 3) Pedagogický pracovník o události sepíše stručný záznam do Deníku DD
- 4) V případě porušení zákazu kouření informuje pedagog ředitelku zařízení.
- 5) Z konzumace tabákových výrobků v zařízení je třeba vyvodit sankce stanovené Vnitřním řádem.

Všichni zaměstnanci zařízení mají oznamovací povinnost k ředitelce zařízení v případě, kdy děti omamné látky užívají, distribuují nebo u sebe přechovávají.